Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 186. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 27-го СЕРПНЯ 1977 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 27, 1977 No. 186. VOL. LXXXIV.

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ МІННЕАПОЛІСУ ЗАДЕМОНСТРУВАЛА КРАСУ УКРАЇНСЬКОГО ТАНЦЮ І ПІСНІ

Міннеаполіс (Н. Н.) — В суботу, 20-го серпня 1977 року відбувся імпозантний виступ української молоді в північно-східній частині стейту Міннесота, де ще відносно недавно росли могутні ліси, а тепер розташувалися міста Чисголм і Гиббінг. Ця частина Америки має цікаву історію. Спочатку тут володіли індійські племена, пізніше прийшли французи, після них англійці, а в 1783 році ця країна стала частиною ЗСА. Після безпощадного і безпланового вининщення лісів, геологічні розслідування виявили, що ця полоса лежить в центрі найбільших в світі покладів комерційної залізної руди. Від цього пішла назва „Ди Айрон Рендж". Видобування цього багатства почалося в 1890-их роках і це дало працю багатьом тисячам людей, головно емігрантам з південно-східної Европи, а між ними багатьом поселенцям з України. Українці поселилися тут на переломі 1900-их років. Більшість з них приїхала з Лемківщини, з околиць Ліська і Сянока та з Ужгородської округи Закарпаття. Шукаючи заробітку, ці наші люди зразу попали до видобування залізної руди. З розповіді старших людей можна довідатися, що для збереження свого релігійного і національного життя, десь в 1913 році вони зорганізували Комітет будови

(Закінчення на ст. 4-ій)

Отець ректор В. Бурко розповідає про Вищу Семінарію у Бразилії

Під час відвідин у „Свободі". На фото: о. ректор Володимир Бурко і мгр Анізія Савицька. (Справа) в розмові з ред. Любов'ю Коленською.

Джерзі Сіті, Н. Дж. (Л. К.) — „Я незвичайно вдоволений із своєї праці в Бразилії, бо там працюю над вишколом майбутніх священиків, на яких чекає Українська Церква і український народ", — заявив о. Володимир Бурко, священик у Бразилії та ігумен і ректор Вищої Семінарії в Куритибі, Парана, що в товаристві мгр Анізії Савицької відвідав у понеділок, 22-го серпня ц. р. приміщення Головного Уряду УНСоюзу та „Свободи".

У розмові з редакторами о. Володимир Бурко розповів, що два тижні тому прибув до Торонта, Канада, разом зі своєю матір'ю Софією, щоб там відвідати родину, а звідтіля приїхав до Америки, щоб ближче познайомитися з життям української громади. Дідо о. ректора приїхав з Жовкви до Бразилії у 1895 році. Батьки о. В. Бурка і він народжені в Бразилії, але мова його бездоганна, бо — як він сам висловився, — у його вдома розговірною мовою була українська.

Відтак о. В. Бурко, ілюструючи життя і працю вищої Семінарії, сказав, що сьогодні в ній навчається 37-ох богословів, в цьому 30 — Василіян, а 7-ох — єпархіяльних питомців. Семінарія базується на гуманістичних та філософічних студіях. Викладова мова — українська. Крім предметів, які входять у виключно теоло-

(Закінчення на ст. 3-ій)

Молоді пластові виховники відбули з'їзд

Іст Четгем, Н. Й. (Л. К.) — Понад 70 молодих пластових виховників з різних міст Канади і ЗСА з'їхались на Міжкрайовий з'їзд пластових юнацьких виховників на Вовчій Тропі в днях 20-21 серпня ц. р. В програмі були: семінари, майстерні та дискусії про різні ділянки, які заторкують ідеологію Пласту, методику, релігійне виховання, пластові проби і церемоніял та використування пластової та загальноукраїнської преси і видань. Зустріч перевели Любомира Крупа і Петро Содоль, провідники Скобиного Круга — згуртування юнацьких виховників в Пласті, а прелегентами були: Лариса Онишкевич, Ганна Шиптур, Андрій Чировський, Петро Содоль, Ярка Коморовська, Андрій Войтович, Наталка Коропецька, Любомира Крупа.

При нагоді З'їзду відбулося святочне іменування двох гетьманських скобів з Канади, Андрія Малецького та Андрія Лебедя, що в заступстві Начального Пластуна перевів голова Головної Пластової Булави Любомир Романків.

Український Музей СУА в Ню Йорку здобуває розголос

Ню Йорк. — В „Ню Йорк Таймсі" з п'ятниці, 26-го серпня, поміщено статтю Ричарда Шепарда під заголовком „Музеї, що чекають на відкриття публікою", в якій автор описує ряд малих, але цікавих нюйоркських музеїв, між ними Український Музей СУА. Зазначуючи, що у малих містечках кожний з тих музеїв „вважався б дорогоцінним каменем", Шепард твердить, що навіть у такому місті як Ню Йорк, де є багато відомих і великих музеїв, ці малі музеї заслуговують на увагу публіки. Міська Комісія для культурних справ виготовляє брошуру, в якій буде описано 110 нюйоркських музеїв, між ними Український Музей СУА.

Стаття Шепарда, поміщена в частині газети „Вікенд", містить кілька ілюстрацій, між ними і наші українські писанки. Подаючи короткі інформації про Український Музей СУА, автор описує експонати цього музею, відмічує „професійне розположення" тих експонатів і позитивно оцінює приміщення музею, згадує, що там находиться теж крамничка, в якій відвідувачі можуть закупити зразки українського мистецтва.

КАРТЕР ВИДАВ ДИРЕКТИВУ ЩОДО ОБОРОННОЇ СТРАТЕГІЇ ЗСА

Вашінґтон. — Достовірні урядові джерела інформують, що президент Джіммі Картер, одержавши опінії працівників Департаменту оборони, Державного департаменту і Крайової Ради Безпеки, видав директиву, яка має на меті запевнити спроможність ЗСА протиставитися будь-якій загрозі на випадок війни.

Ця директива відносно оборонної стратегії передбачує, що видатки на оборонні цілі зростатимуть принаймні на 3 відсотки кожного року. Зріст буде порівняльно малий, але, на думку Білого Дому, задовільний.

Крім того, Президент доручив Пентагонові прикласти всіх зусиль, щоб скріпити боєздатність американських частин у Західній Европі, щоб ті частини могли з успіхом відбити напад з боку комуністичних держав, зокрема Совєтського Союзу. Аналітики вказують, що оборонний плян не передбачає, що на випадок війни комуністичні війська зайняли б велику частину Західньої Німеччини, як того побоюються деякі европейські союзники Америки.

Третя частина директиви стосується стратегії ЗСА на таких обширах, як Близький Схід, район Перського заливу та території східньої Азії. На випадок загрози в тих частинах світу, американські військові з'єднання відзначалися б швидкістю руху, могли б в короткому часі міняти свої позиції і скоро пристосовуватися до змін у воєнній ситуації.

Президентська директива теж доручає Департаментові оборони перевести точний перегляд дотеперішньої стратегії щодо відплатних акцій проти Совєтського Союзу, якщо б СССР перший заатакував атомовою зброєю. Президент Картер зазначив, що ЗСА мусять мати спроможність відплатитися атомовою зброєю і то до тої міри, що Совєтський Союз поніс би такі втрати, що був би змушений припинити війну. Департамент оборони має виготовити точний плян щодо військових інсталяцій місцевостей, міст, тощо в СССР, які американські атомові ракети мали б знищити, якщо б Совєтський Союз перший заатакував ЗСА нуклеарною зброєю. Однак, президент Картер теж зазначив, що Пентагон повинен виготовити пляни щодо „обмеженої відплатної акції атомовою зброєю", яка теж мала б на меті переконати Москву припинити свою агресію.

В директиві президент Картер зазначує, що під сучасну пору існує балянс між ЗСА і Совєтським Союзом щодо військової сили, але додав, що Америка має перевагу на відтинку технологічного знання та в ділянці економіки. ЗСА теж мають „дійсних союзників", політичні та ідеологічні цілі яких є такі самі як Америки. Натомість Совєтський Союз має „внутрішні політичні та економічні проблеми", а союзники СССР — це в більшості „недобровільні союзники" — зазначено в директиві президента Картера.

Президент, однак, не наголошує тільки військових заходів у своїй директиві щодо оборонної стратегії ЗСА. Передбачується також, що будуть пороблені всі можливі заходи, щоб дійти до порозуміння з СССР щодо обопільного роззброєння, поліпшення торговельних, культурних та інших зв'язків між цими двома потугами. Протягом наступних кількох років між ЗСА і СССР існуватиме „атмосфера суперництва", наприклад, в економічних, наукових та інших ділянках, як теж щодо питання людських прав, але президент Картер надіється, що в той самий час пощастить зробити важливі кроки щодо тіснішої співпраці між Америкою та Совєтським Союзом.

Панамський договір підпишуть 7-го вересня

Вашінґтон. — Речники Білого Дому інформують, що новий договір між ЗСА і Панамою щодо Панамського каналу мають підписати президент Джіммі Картер і панамський президент Омар Торріхо Еррера у Вашінґтоні 7-го вересня. Підписання договору, який передбачає, що Панама перебере контролю над каналом в 2,000-му році, але ЗСА далі відіграватимуть важливу ролю в його обороні, відбудеться в будинку Організації Американських Держав (ОАД).

Президент Торріхос повідомив президента Картера, що напевно прибуде на цю церемонію, а Білий Дім тепер робить заходи, щоб на підписання прибуло якнайбільше провідників інших держав ОАД. До цієї організації належить 25 країн Зах. Півкулі. Після підписання договору президентами Картером і Торріхосом, він ще мусить бути ратифікований Сенатом ЗСА, а в Панамі схвалений шляхом плебісциту. І в Америці і в Панамі існує поважна опозиція до нового договору, але уряди обох країн надіються, що після того, як оприлюднять повний текст договору, то опозиція послабне.

В Римі відбудеться Синод Єпископів Вселенської Церкви

Рим (УПБ). — При кінці вересня цього року відбудеться тут черговий Синод Єпископів Католицької Церкви (т. зв. „Папський Синод"). Його темою буде: „Про катихизу в нашому часі, зокрема для дітей і молоді". По останнім Синоді, що відбувся три роки тому, почались пильні приготування до цього чергового Синоду, що тематикою тісно пов'язаний із попереднью („Благовістування в сучасному світі").

Секретаріяд Синоду (єпископ Рубін) вислав схеми й організує на широку скалю консультації із єпископськими конференціями, синодами Східних Церков, дикастеріями римської Курії і настоятелями монаших чинів. Видано два документи: „Начерк студії для підготовки Синоду Єпископів" і „Схема праці для вжитку членів четвертого Синоду". Оба документи основно подають питання про стан сучасної катихизи, про характер катихизи Церкви й способи її обнови та стосування.

Цей Синод мабуть буде найважчий своєю складною тематикою й проблематикою із усіх досі чотирьох синодів. Катихиза, як і богословія, находяться в кризі й при сучасній кризі віри в світі, що охоплений матеріялізмом, гуманістичною пропагандою й різними свавільними кличами, вимагає нових доріг, свіжого усучасненого змісту.

В Синоді візьме участь Блаженніший Патріярх Йосиф Сліпий і канадський Митрополит Кир Максим Германюк.

ВЕНС ЗАКІНЧИВ ВІЗИТУ В ПЕКІНІ, ПОВЕРТАЄТЬСЯ ЧЕРЕЗ ЯПОНІЮ ДО ВАШІНҐТОНУ

Гуа Куо-фенг, голова китайської Компартії, вітає державного секретаря Сайруса Венса в парадній залі прийнять у Пекіні.

Пекін. — В п'ятницю, 26-го серпня ц. р., державний секретар ЗСА Сайрус Венс закінчив чотириденну офіційну візиту в Китайській Народній Республіці і під кінець свого перебування в Пекіні відбув одногодинну розмову з головою китайської Комуністичної партії Гуа Куо-фенгом, який розмовляв з Венсом про китайсько-американські відносини й евентуальне нав'язання дипломатичних зносин між обома країнами. Венс опісля заявив кореспондентам, що розмова Гуа була „відверта і серйозна та „змінила шанси обопільного порозуміння". Але на пресовій конференції ввечері Венс категорично відмовився від коментування відбутих ним розмов в Пекіні, а особливо не бажав відповідати на питання, чи переговори наблизили до роз'язки головної проблеми, яка не дозволяє урядам ЗСА і КНР нав'язати дипломатичні зносини, а саме, справи Тайвану. Китайські лідери, в розмовах, в тому числі Тенг Гсіао-пінг, третя особа в керівництві Китаю, вимагали, щоб ЗСА без жадних зволікань відв'язались від Тайвану, зірвали з ним дипломатичні зносини і підписаний в 1945 р. оборонний договір тощо. Тому Венс ввесь час підкреслював, що його перша візита до Пекіну має інформаційний характер, щоб встановити, що фактично думають пекінські лідери, які, відбувши свій XI Конгрес і перебравши Політбюро китайської Комуністичної партії, знаходяться тепер у більш вигідній і певній позиції. В часі своєї розмови з Венсом Гуа Куофенг рівною підкреслював, що розмови з американськими представниками він вважає вступними. Говорячи спокійно, лагідним тоном, Гуо заявив, що „ближче пізнавання один одного це добра ідея". При тому він додав, що китайські лідери вдоволені вступними розмовами й тим фактом, що Вашінґтон, тобто президент Картер і його уряд, базою продовження розмов з Китаєм уважають Шанхайську резолюцію, підписану між обома країнами в 1972 році. Як відомо, справа Тайвану вже той була визнано наголошувана китайськими керівниками, які вважають Тайван частиною китайської території.

Покищо невідомо чи державний секретар, розмовляючи з китайцями, зумів встановити формулу, яка вдовольняла б уряд КНР і рівночасно розв'язувала б питання Тайвану. Таку розв'язку мусить знайти Білий Дім, щоб оминути труднощі в Конгресі, де все ще панує переконання, що ЗСА не повинні залишити напризволяще Тайвану. Також невідомо, як поставляться китайські лідери до продовження політики детанту, а головно тісної співпраці уряду ЗСА із Совєтським Союзом. В кожному разі Венс заперечив на пресовій конференції усі поголоски, які твердили, що його відвідини спричиняться до погіршення китайсько-американських відносин і що відвідини треба вважати неуспішними. Венс заявив, що він відбув дванадцять з половиною годин розмов з китайськими лідерами, в першу чергу з міністром закордонних справ Гуанг Гуаном, Тенг Гсіао-пінгом і вкінці з Гуа Куо-фенгом, у яких були порушувані справи дипломатичних зносин, Тайвану, культурного обміну, торгівлі і позиція Адміністрації президента Картера до оборони людських прав у світі. Венс додав, що він пояснював також інші справи, які вважаються першочерговими у Вашінґтоні. Президент Картер, як інформують речники Державного департаменту, вдоволений розмовами в Пекіні і вважає конструктивний підхід китайських керівників позитивним явищем. Державний секретар Венс задержиться в поворотній дорозі 36 годин в Японії, а опісля повернеться до Вашінґтону, щоб повзвітувати Картерові про свою поїздку.

Ректор Монтреальського університету передбачає можливості студій українознавства

Монтреаль (ОУПС). — У відповідь на меморандум Т-ва Плекання Рідної Мови й інтервенцію окремої делегації в складі проф. Яр. Рудницького, сен. І. Івасева, о. І. Куташа й проф. Люби й Іренея Жуків, що в дні 17-го травня ц. р. відвідала Монтреальський (французький) університет, ректор цього університету проф. д-р Поль Лякост відповів офіційним листом із 11-го липня ц. р., в якому з'ясував становище університету до справи введення студій українознавства в ньому. „Ми — пишеться в листі — дуже чутливі („сенсібл") до становища, яке займає українська культура в нашій країні". Монтреальський університет розслідує теper можливості студій і наукових дослідів українознавства як частини модерних мов і культур. Як тільки вирішиться ця справа в рамках нової університетської політики, Т-во Плекання Рідної Мови одержить „точну відповідь у згаданій справі", закінчує свій лист до проф. Рудницького, голови т-ва, проф. Лякост. Годиться відмітити, що міністер культурних справ Квебеку д-р Каміль Льорен заявив 13-го травня 1977 р., що новий уряд Р. Левека буде піддержувати не тільки навчання рідних етнічних мов у початкових чи середніх школах, але й „розвиток післядипломових програм в університетах.

БУКОВСЬКИЙ ЗАКЛИКАЄ КОНФЕРЕНЦІЮ ПСИХІЯТРІВ ЗАСУДИТИ МОСКВУ ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ ПСИХІЯТРІЇ ДЛЯ ПОЛІТИЧНИХ ЦІЛЕЙ

Владімір Буковський

Лондон, Англія. — Владімір Буковський, ще недавній політичний в'язень совєтських в'язниць і концтаборів, виміняний Совєтським Союзом за голову Комуністичної партії Чіле Люіса Корваляна, звернувся до Конференції психіятрів, яка розпічне свої наради 29-го серпня ц. р. в Гонолюлю на Гаваях, щоб її учасники (кілька тисяч психіятрів з усього світу) засудили уряд Совєтського Союзу за те, що він зловживає науку психіятрії для політичних цілей і запроторює до психіятричних заведень, контрольованих органами КГБ, цілком здорових, але невигідних режимові осіб. У зверненні Буковського говориться, що совєтський громадянин може кожного дня попасти до психіятричного заведення, якщо суд, а не лікарі-спеціялісти, визнає його винним, і якщо органи КГБ встановлять, що він займається „антисовєтською діяльністю", поширенням правдивих інформацій, які вважаються в СССР „проступком", або якщо хтось настирливо домагається візу за кордон. В документації, яку Буковський долучив до свого прохання і яка раніше була вислана також на подібну конференцію в Мехіко, говориться, що не менше як 1.000 осіб, які були засуджені за політичну діяльність, перебувають сьогодні у „психушках" для небезпечно хворих, а три рази стільки караються у психіятричних заведеннях легшого режиму. Усім політичним в'язням лікарі-кагебісти впорскують насильно інсуліну, сульфазину і відомий лік галоперідон, який викликає різні забурення в організмі в'язнів.

Василь Захарченко кається за свої „гріхи"

Київ. — „Літературна Україна", орган Правління Спілки Письменників України, надрукувала ще 19-го липня ц. р. обширного покаянного листа Василя Захарченка у якому він, під диктат органів КГБ, „розкриває" працю ув'язнених борців Руху спротиву, чи, як він їх називає, „інакомислячими". Свої свідчення під диктат назвав Захарченко „Правом бути чесним" і у цьому трактаті признається, що не вважає себе „ніякою жертвою сваволі", бо „за дії, яких я допустився, мене було виключено із Спілки письменників і засуджено. Мої батьки, пристарілі колгоспні піонери, звернулися до Президії Верховних Рад (тобто Всесоюзної і Української ССР) з клопотанням про моє помилування і 1976 року їх клопотання задоволили. Мене було достроково звільнено від дальшого покарання", — каже Захарченко. Очевидно, цей „гуманний акт" совєтської влади „глибоко зворушив" Захарченка і з вдячности він написав відкритого листа до „Літературної України" та підписав покаянну заяву про відречення від своїх радніших поглядів. В листі, який вже вспіли передрукувати також інші підсовєтські газети, Захарченко не тільки „сердечно кається" за свої раніші „гріхи" і висловлює „почуття палаючого сорому за скоїне", але виступає з обвинуваченнями проти дисидентів, яких, за його окресленням, „породила буржуазна пропаганда". В цьому ж листі Захарченко робить також формальний донос на своїх колишніх друзів — Івана Світличного, Ігоря Калинця, З. Антонюка, С. Глузмана, І. Кандибу та інших, і називає їх з посміхом „страстотерпцями за правду" та каже, що Світличний і Антонюк говорили йому, що „треба, мовляв, об'єднуватися до спільних дій із сіоністами, монархістами і т. зв. демократами для боротьби проти радянської влади. Залучуються до цього, — каже далі Захарченко, — також люди морально нищі, аби тільки більше підписів зібрати, тоді задоволені будуть там на Заході". За словами Захарченка, чи КГБівських авторів листа, всі заяви політичних в'язнів, які передруковують різні агенції на Заході, „безпідставно фабрикуються", щоб тільки „зажити слави політичного капіталу". Так нібито зфабриковано інтерв'ю з італійським кореспондентом про яке опісля С. Глузман сказав,що все це робиться не для протесту, а для закордону, „щоб там добре про політв'язнів пошуміли". І тому Василь Захарченко нібито відчув, що він „немає більше морального права мовчати, особливо зараз, коли на Заході до небес підносять імена дисидентів, повертаючи їхню наклепницьку діяльність проти нашої країни з метою торпедувати рішення Гельсінської наради". У зізнанні Захарченко різко критикує „Радіостанцію Свободи" і „Вільної Европи", які систематично поширюють ці „витвори дисидентів, бо це так вигідно для буржуазної пропаганди". „Я ніколи раніше не розумів, — пише в кінці свого довгого покаянного листа Василь Захарченко, — що в світі існує один і другий бік барикад. Між ними немає якогось третього місця. Я вибрав місце по цей бік барикад, на боці мого народу і це питання я вирішив остаточно й безповоротно".

Одеська бібліотека має музей старовинної книги

В Одеській науковій бібліотеці ім. М. Горького, — інформує київська „Літературна Україна", — створено музей старовинної книги. У ньому знаходиться понад 11 тисяч рідкісних видань і рукописів, а поміж ними перша друкована старослов'янська книга „Часослов", який майже п'ять сторіч. У цьому ж музеї є також одна з найбільш ранніх пам'яток слов'янської писемности — „Хіландарські листки", писані кирилицею на шкірі; їм тисяча років. Окрім інших мініятюрних видань є тут і книжка російського байкаря І. А. Крилова, розміром 22 на 29 міліметрів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Тягар „еврокомунізму"

Помимо того, що дискусія навколо проблеми „еврокомунізму" почала злагіднюватись, а Москва, побачивши, що еврокомуністичний рух піддержують навіть сателітні держави, зокрема Румунія і Мадярщина, не говорячи про Югославію, не важиться на нову ініціятиву засуду провідних діячів західньо-европейських комуністичних партій, европейська преса не перестає займатися тим питанням, бо воно, на думку европейців, має пряме відношення до їхніх країн, які в більшості є членами Північно- Атлантійського Оборонного Пакту (НАТО) і Европейського Економічного Ринку, інституцій, які можуть бути загрожені, якщо „еврокомунізм" виріс би в дійсну силу. При тому европейські газети, а зокрема англійський „Гардіян" і швайцарський щоденник „Ноє Цюріхер Цайтунг", пригадують, що „еврокомунізм" є не тільки проблемою західньо-европейських країн, але також країн контрольованих комуністами, зокрема проблемою комуно-московських імперіялістів, які продовжують свою експансивну політику, включно з військовою інтервенцією в країнах Африки, надіючись на піддержку їхніх акцій усіх комуністичних партій.

Проте, так не сталося. Від часу конференції европейських комуністичних партій, яка відбулася у Східньому Берліні та на якій критиковано також совєтську інвазію на Чехо-Словаччину в 1968 р., західні комуністичні партії критикують тепер кожну совєтську військову інтервенцію, яка, згідно з думкою лідера Комуністичної партії Італії Берлінгуера, веде до „великої війни", що може знищити людство.

Названа швайцарська газета пише, що коли б Москва захотіла зробити балянс своїх здобутків і своїх втрат в ділянці міжнародної політики в останніх місяцях, то вислід був би радше не корисний для кремлівських верховодів. Розвиток подій на Заході і Сході, а зокрема на Заході, не пішов по лінії совєтських бажань. А якщо врахувати ще неуступчивість Джіммі Картера щодо людських прав, що у свою чергу викликає поденервування у Кремлі, і відповіді „еврокомуністів" на московську критику керівника еспанських комуністів Сантіяга Карілья, як також інші неуспіхи — вислід виборів в Індії, неуспіх агресії в Заїрі, ініціятива Пекіну в Европі в напрямі створення об'єднаного протимосковського фронту, невдалі спроби закріпитись на Близькому Сході, активізація опозиційних сил в країнах-сателітах і їхня піддержка відосередніх тенденцій серед західних комуністів, — то фактично Москва не мала б чим хвалитися. Радше навпаки, повинна визнати факт, що „еврокомунізм" й інші справи становлять для неї неабиякий тягар, з яким кремлівські верховоди не можуть дати собі ради, помимо військової могутности.

Не можна сказати, що совєтські режимники нічого не роблять, щоб зупинити ці неприємні для них тенденції, головно коли йдеться про західні комуністичні партії. Від часу Берлінської конференції Брежнєв та інші совєтські верховоди зустрічалися з керівниками комуністичних партій в Болгарії, Чехо-Словаччині, Ташкенті та інших місцях.

Зокрема активним на цьому відтинку був Борис Пономарев, відповідальний за комуністичні партії, які не є при владі. Йдеться Москві про дві засадничі справи: аналювання постанов Берлінської конференції, яка заперечує гегемонію КПСС над іншими компартіями, і про „пролетарський інтернаціоналізм", що його в принципі відкидають еврокомуністи.

Вся ця метушня серед комуністів вказує, що ідеологічна позиція Москви серед комуністичних партій слабне. Слабне також вплив Совєтського Союзу там, де він не піддержаний силою совєтської зброї. Цим можна б частинно пояснити також поденервування Брежнєва, який бачить безперспективність московської політики на дальшу мету і вину за це намагається скинути на президента Картера і його закордонну політику.

М. Данилишин

ПАНОРАМА ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Країни Південної Америки — Аргентина, Бразилія, Уругвай, Парагвай, Чіле та Болівія переживають тепер виїмкові часи та відносини, що їх спричиняють — дорожнеча та інфляція, які чимраз більше утруднюють щоденний прожиток, який не тільки , що не поправляється, а погіршується, бо все населення цих держав находиться перед проблемою не тільки дорожнечі, а також самовистачальности, бо людям не бракує грошей, а бракує товарів та продуктів щоденного прожитку.

В загальному, публічна опінія є тієї думки, що по всіх державах Південної Америки панує пересадна дорожнеча, а в додатку, всі товари першої потреби продаються тепер за ціну всесильного доляра. Немає тепер тих можливостей, що були в минулих роках, коли в Буенос Айресі чи хоч би і в Монтевідео ви могли купити одежу чи іншу галянтерію наполовину дешевше, не говорячи вже про золото та швайцарські годинники. Тепер вже немає тих можливостей, щоб поїхати до Буенос Айресу і накупити там дешевих речей і то в такій кількості, щоб за них можна було покрити кошти подорожі та перебування за повних десять днів.

Сьогодні відносини цілком змінилися, та ще й у загальну нашу некористь, бо тепер вже невідомо, з чого починати, щоби хоча втриматися на поверхні теперішніх життьових труднощів. Загально всі твердять, що заробітна платня є низька та невистачальна, — але ніхто не робить будь-яких ощадностей, а поголовно всі тратять більше чим заробляють, не оглядаючися, що буде завтра!

Відносини тепер такі, що багато осіб примушені виконувати по дві праці, бо одна не вистачає на прожиток. У теперішніх відносинах ніхто не робить будь-яких ощадностей, і коли хочете піти до кіна, то деколи треба вистояти аж дві години в черзі, щоб закупити квиток, а всі кінотеатри поголовно переповнені. Кожного тижня відбуваються газардові гри — кінські перегони, чи в Буенос Айресі футбольні змагання, а їхня гра переводиться під державною контролею та має назву „проде", в якій населення Буенос Айресу тижнево програє понад 200 мільйонів пезів. Знову ж, аргентинські банки платять високі відсотки на складені в них ощадності. Можна пояснити це тим, що в звичайній касі ощадностей платять тепер 40 відсотків у річному відношенні, а коли ви складаєте гроші в банку на довший і означений час, скажім, на протязі одного року, то тоді ви отримуєте аж 100 відсотків — себто, ваш капітал подвоїться. Одначе, біда в тому, що гроші не мають стабільної вартости, бож в минулому році пара черевиків коштувала, скажім, 4 тисячі пезів, і цю суму ви склали до банку, то правда відсотково вона подвоїлася, і ви маєте вже 8 тисяч пезів готівкою, але пара черевиків тепер вже коштує 10 тисяч пезів, отже з цього слідує, що ви не зискали, а втратили 2 тисячі пезів на протязі лише одного року. Таких прикладів можна б навести багато більше, і все зводиться до того, що інфляція пожирає все. Були також такі випадки,що по смерті батдка сини продали хату,щоби за отримані за неї гроші поділити суму рівно поміж двома синами по однаковій частині.Такі справи,звичайно, переводяться судовою дорогою,що деколи триває і два роки,а вислід навряд чи задовільний, бож хату хоча й продано, брати поділилися по-рівному, але за отримані гроші вони вже не можуть купити хоч би половину меншої хати, бо ціна будинків піднеслася за тих два роки більше як у 10 разів.

Не краще маються справи з деякими люксусовими речами, як чоколяда та кава, за які треба платити астрономічні ціни. В Буенос Айресі один кілограм кави сьогодні коштує яких 15 долярів, а за одну чашку чоколяди треба заплатити аж 45 тисяч пезів, себто більше як 1 доляр, що виходить дорожче чим чарка доброго скачу чи імпортованого коньяку. Все це з тих причин, що як каву, так і чоколяду Аргентина мусить імпортувати, тому за такі речі треба платити долярами і то наперед.

Загально висновки такі, що все не лише шаленно дорожіє, але й ви не маєте змоги закупити бажану річ. Справа в тому, що ніхто не спішиться з продажем, бо продана річ вже наступного дня коштує багато дорожче. В Буенос Айресі тепер всі речі, включно з цінами на обіди в ресторанах, числяться на рахунок долярів, але коли ви хочете з'їсти добрий обід і з добре обслуговуючим персоналом, то ви змушені не тільки дорого заплатити, але й ще більше як годину часу чекати на свою чергу, бо скрізь переповнення.

Знову інший приклад: у Монтевідео, столиці Уругваю, що від Буенос Айресу віддалене рікою Ля Плята, коли ввечері в годині 10-ій ви виїдете кораблем, то на годину 7-му ранку будете вже в Монтевідео, де вас зустрінуть не лише інакші, а може ще й гірші відносини. Загально в давніших часах Уругвай уважався американською Швайцарією, було всього доволі і все дешево, а тепер тут рівнож досить скрутні відносини. В цій теперішній „американській Швайцарії" один літр бензини коштує два рази дорожче, чим в Буенос Айресі, але зате можна купити все і то на кредит, чи як це в нас казалося, на борг. Звичайну сорочку, ціна якої виносить 42 уругвайські пези, ви можете купити на сплату в 5-ох ратах по 8.40 ург. пезів кожна.

Треба мати на увазі, що такі трансакції можуть робити тільки тамошні мешканці — туристам такий „бизнес" не підходить і ніхто до Монтевідео не їде, тому й в державі повний застій.

У Параґваю,що сусідує з Аргентиною, на віддалі 1.200 клм. від Буенос Айресу, там знову відносини інакші. В Параґваю рівнож все йде за ціну доляра і там можете купити всі речі, включно з модерними автомобілями японської, американської, німецької чи навіть швайцарської марки, але лише для вжитку в Параґваю. Для перевозу хоч би і до Аргентини не позволять вам перевести хоч би одну пляшку американського скачу чи картону американських цигарок. У Параґваї також дорожнеча, але його валюта, параґвайські „гварані", має свою стабільність. Уряд закуповує у населення всі рільничі продукти, і в них є кредит та відповідна запорука, при допомозі яких населення розбудовується і життьовий рівень постійно підноситься.

Загально панорама країн Південної Америки дуже скомплікована та різноманітна, проте не катастрофічна. Населення зростає приспішеним темпом і всюди існує засаднича проблема що більше всього зуживається, чим продукується, і на такий анормальний стан немає змоги встановити належної контролі та компетиції, без яких не можна осягнути стабільности та всіма бажаного добробуту.

СССР — ВОЛОДАР МОРІВ

(М. Л-ий) „Deutsche Zeitung" (Бонн) і „Frankfurter Allgemeine Zeitung" подали широкі описи совєтських кораблів-крейсерів, що подорожують з гостями по всіх морях світу. Вони перемагають у світовому суперництві. Всього десять років тому лише три або чотири кораблі крейсерували по Чорному морі. Сьогодні яких двадцять курсують по прерізних морях. По суті недавно в пристані Ґенуї колишні володарі моря: „Мікелянджельо" й „Рафаельо" лежали бездіяльно, іржавіючи на далекому прибережжі, а на головному доку два совєтські кораблі „Бєлорусія" й „Азербейджан" (збудовані 1974) заповнялися туристами. Швидко більшаюча фльота совєтських пасажирських кораблів починає кидати виклик колишній могутній фльоті західніх держав.

Коло двадцяти совєтських кораблів сполучають Середземне море з Канарійськими островами, забираючи пасажирів довкола світу, до Західньої Африки,на Чорне море, та до норвезьких фйордів і поза ними. З 6.000 спальними місцями вони творять метке суперництво раніше домінуючим грецьким, французьким та італійським лініям.

У недалекій майбутності, як це передбачують деякі спеціялісти, кожна друга морська подорож відбуватиметься на совєтському кораблі. Совєти не потребують турбуватися тим, щоб заповнити кожну койку клієнтом, вони теж можуть запропонувати знижені ціни. Хоча пасажирські вигоди не люксусові, вони вигідно споряджені. Совєти дозволяють теж критикувати: „Пасажири, висловіть ваші думки, капітан відповість!". Ось такий діялог чув кореспондент "Deutsche Zeitubg" під час своєї подорожі: пасажир: „Скрипіння в кабінах, спричинюване рухом корабля, це щось нестерпного". Капітан: „Це частина романтики моря". Пасажир: „Харчі замало різноманітні". Капітан: „Харчі поживні й усього є доволі". Пасажир: „Тому, що більше ніж половина залоги є жіноча, пасажирки покривджені. Вони також раді б познайомитися з моряком". Капітан: „Ого!" Пасажир: „Корабельна бібліотека недостатня, немає німецьких книжок". Капітан: „Ваша правда. Але чому ви не берете участи в лекціях російських мов(?!) на борті корабля?"

Свої враження з подорожі на кораблі „Бєлорусія", що стояв на Stazione Marittime в Ґенуї, описує кореспондент "Deutsche Zeitung". Був тут також корабель з Бразилії і корабель із прапором Лібериї та рибальський корабель. „Бєлорусія" готовилася відплисти на південь, тому з гучномовця роздався голос, що це остання нагода зголоситися до подорожі на Малягу. „Наш перший обід почався кав'яром — бож це російський корабель", — каже кореспондент. Одначе, балачка йде німецькою мовою й курсує німецька валюта. Лист капітана в кожній каюті пояснює, що це противиться законові вимінювати совєтську валюту для якоїнебудь цілі під час подорожі кораблем. Половина пасажирів це німці, решта швайцарці й італійці. Залога в більшій частині з Одеси, куди належить і корабель „Бєлорусія". По совєтському звичаю, особисту обслугу виконують жінки, технічну — чоловіки. Найввічливіший стюард на західньому кораблі не може суперничити з ввічливістю і чемністю совєтських жінок, що обслуговують пасажирів. Це загальна правда, що трапляється теж непорозуміння з мовних причин і помилок в обслуговій етикеті. Харч взагалі можна назвати добрим. Передусім знаменитий був чорний хліб, але кращі ще були тістечка й морозиво. Розклад часу на кораблі доволі різноманітний, що починається мандрівкою по кораблі, опісля показом прозірок, стрілянням скіта і лекціями танців. По полудні всі мусять брати участь у вправах користування рятувальними човнами, пасажири мусять затямити собі число свого човна. „Коли скелі Мажорки сховалися за нами, подавали чай у корабельній каварні „Брест".На кожному столі є самовар,а піяніст грає композиції Чайковського. В Андалюзії мигдалові дерева вкриті квіттям. На Коста дель Соль височенні готелі й апартаментові будинки затінюють руїни. В Малязі гості, а теж і совєтська залога купують яснокольорові іграшки. Ввечері пасажири зі совєтського корабля „Карелія" відвідали пасажирів „Бєлорусії" в барі „Калинка". Це два з нових совєтських кораблів, запроєктованих і збудованих у Фінляндії. Вони зовсім однакові, навіть попельнички такі самі. На кораблі влаштували теж баль піратів. Німці й італійці голосували за італійськими костюмами, але в кінцевому голосуванні виграли швайцарці. Пізніше при виборі „Місс Бєлорусія" італійці віддавали голоси на німецьку дівчину, але переможницею вийшла швайцарська красуня. Найцікавішою частиною, за словами кореспондента, — був „російський" фольклор у виконанні залоги. Кельнери корабельного ресторану „Мінск", дівчата з кухонної обслуги й моторові робітники, виконали російський танок. Красуня співала українські народні пісні, буфетник танцював „козачка". Найбільше оплескували корабельного скарбника за його ролю майстра церемонії, коли він проголосив: „А тепер наш дентист відспіває вам „Дрімаючу плакучу вербу".

Вкінці відвідали Ляпцароне, один з Канарійських островів, на якому поля обмережені ясними скелями памаранчового кольору. Вся подорож тривала чотирнадцять днів.

З НАШИХ БУДНІВ

На добру пам'ять

Про гостинність, ввічливість, доброзичливість, ну, просто незвичайну якусь людяність незабутнього гантерського „війта", сл. п. Володимира Кобзяря, ще довгі-довгі роки розповідатимуть у цих сторонах і свої, і чужі, і так постане жива легенда про цю небуденну людину, що згасла на наших очах, так трагічно і так передчасно! Оце, що я подаю в цьому спомині, це тільки один скромний листок з ненаписаної ще книги-монографії про багате і буремне життя Івана Володимира Кобзяря...

— Дррр! — задренчав телефон у канцелярії мотелю „Ксеня".

Влодзьо Кобзяр підняв слухальце:

— Прошу.

— Пане Кобзяре, це я. Магістер такий і такий. Саме приїхав з Ню Йорку і чекаю на станції. Може б ви були так добрі і виїхали по мене, — якщо маєте час?

З часом у Влодзя Кобзяря, як звичайно, було сутужно, бо то і гриби ростуть, немов на дріжджах, і сніданок треба видати гостям, і маестро Мороз сидить уже готовий, спакований, як на війну, та й чекає, щоб повезти його на пейзаж... Ну, та раз приїхав відпочивальник, та й ще з далекого Ню Йорку, то треба доставити його на місце.

Влодзьо Кобзяр лишає всю роботу, і всіх гостей, і маестра Мороза з його мольбертом, сідає в машину, заїжджає на автобусову станцію, завантажує пана магістра з його валізками й тенісовими ракетами та й завертає голоблі на „Кобзярівку". А тут шановний пан магістер легко, делікатно торкає Влодзя Кобзяря в рам'я:

— Вибачте, пане Кобзяре... Прошу на зеленому світлі повернути направо.

— А то чому?

— Та я, знаєте, не до вас... Не до „Ксені".

— А куди ж?

—А онтуди, на гірку, до одного фармера. Я замовив собі в нього хату на три тижні. Там, знаєте, спокійно, затишно, немає малих дітей, можна добре відпочити.

— Це дуже гарно, але навіщо ж ви мене турбували?... Чому не викликали вашого фармера?

— Нууу, знаєте, той фармер не має телефона, а таксівочки не було під рукою, то я вас попросив... Ви вже знані з цього боку, що любите виручати людей в біді. За те всі вас так люблять і так високо цінять...

ІКЕР

ХРОНІКА АРХИПЕЛАҐА ҐУЛАҐА — ЗОНА 35

Репресії, шикани, знущання — щоденні умови життя політичних в'язнів СРСР

(2)

З компетентного джерела нам стало відомо, про що говорили Поляков і Ударцев увечорі 11-го лютого. Ударцев відкрито і брутально виклав Полякову своє антиєврейське кредо і запропонував таборовій адміністрації свої послуги для розправи з жидовнею в таборі. Полякова реакція була прихильна і він викликав Зальмансона для очної ставки з Ударцевим. Він явно став на бік Ударцева, погрожував Зальмансонові судом. 19-го лютого в зону прибув слідчий з московської міської прокуратури. Він викликав для складення свідчень Ударцева, Довганича і Світличного. Він не назвав ні свого прізвища, ні не сказав у якій справі приїхав — чим порушив процесуальні норми. У допитах брав активну участь начальник оперативної частини табору, Брукін, хоч у протоколах цього не записано. Слідчого цікавили такі засадничі питання: побут і медична обслуга в таборі. Довідавшись про те, понад десяток політв'язнів передали йому заяви з проханням покликати їх, як свідків у цій справі. Але 21-го лютого той же слідчий викликав в'язня Урнєжюса, напівграмотну і здеморалізовану людину, і з допомогою Букіна взяв у нього спрепароване свідчення. Він не сказав йому нічого ні про його права як свідка, ні по якій справі робить допит; не назвав також свого прізвища.

10-го січня в'язень Степан Сорока мав побачення з братом, який приїхав з України. Побачення відбулося в таборі ч. 37, згідно з практикою КГБ — з оперативних міркувань. А що дозвіл на побачення був виданий тільки [illegible] брат Семен купив квитка на поїзд на 12 січня. Під час розмови, яка, як звичайно, записується підслухом, робітники КҐБ одну з реплік братів витлумачили неправильно, в сенсі, що Семен отримує від Степана писемну інформацію. Негайно наступила реакція: в приміщення зустрічі прибули офіцери таборової адміністрації і наглядачі, та не зважаючи на те, що нічого підозрілого вони не виявили, місцеві кагебісти дали наказ продовжити побачення ще на два дні, щоб мати час запитати центр КҐБ про санкції для провокації. Семен Сорока, який мав квиток на поїзд на 12 січня, старався відмовитися від продовженого побачення, але йому відмовили права вийти з табору. Погрозами і наполегливістю він добився закінчення побачення щойно 12 січня вечером. По дорозі додому, в Кіровограді, Семена Сороку побили; він дістав кілька ударів каблуками по голові і, як учасника „бійки", його забрали до міського відділу міліції. Звідти його випустили хворого, перестудженого і побитого аж тоді, коли КҐБ перевірили його „зсередини" і „ззовні". Звичайно, ніякої інформації не знайшли, бо її взагалі не було. За це „непорозуміння" ніхто, звісно, не поніс відповідальности, а Семен Сорока, який свого часу відсидів строк ув'язнення в сталінських таборах, переконався ще раз, що сваволя і провокація не відійшли в історію. Семен Сорока, правдоподібно, і сьогодні, у своєму провінційному Кіровограді не знає де лежить „причина" його візитної халепи. (Доповнення: бійка і затримання Семена Сороки мали місце 16 січня).

18-го лютого Зальмансона повезли до Чусового на засідання суду; вироком суду його перевели, аж до закінчення строку, на тюремний режим.

23-го лютого Поляков дав відповідь Пронюкові і Марченкові на їх заяву про нестерпні умови праці в цеху: „цех є в аварійному стані, як відремонтують, недоліки будуть усунені". 23-го лютого на вечерю дали несвіжу рибу.

28-го лютого Кітманов і Харков відмовили Глузманові в його постійному зверненні про присвоєння йому звання передовика праці і побуту.

Вночі з 3 на 4 січня помер українець Лущ. Кілька тижнів перед тим лікарі відмовили дати йому рекомендацію до суду для дострокового звільнення з огляду на недугу (... — нечітко). 3-го січня, разом з іншими в'язнями, захворів грипом Світличний; лікар Соломіна відмовилась звільнити його з роботи, хоч коли, в той же час, звернувся до неї стукач Вельможко - звільнення отримав, хоч його стан не був такий важкий, як Світличного. 7-го січня на донесення наглядача Тєплоухова, заборонили купувати в ларку Бутченкові за спізнення до ранкової зорі (подьем). 7-го січня наглядач Летов зробив донесення на Бутмана, що він спізнився кілька хвилин до початку роботи.

Вночі з 7 на 8 січня несподівано захворів Педан, о год. 9-ій ранку його перевезли до лікарні. 12-го січня, з діягнозою „комплікації після грипу", відіслали до лікарні Світличного.

17-го січня сконфіскували листа Квецька до колишнього в'язня Масютка, в якому Квецько писав про смерть Луща (вони всі були знайомі з Владимірської тюрми).

18-го січня лейтенант Хромов заявив Загрябанові, що якщо він й далі не буде виконувати норми, його переведуть до ПКТ (приміщення камерного типу), а згодом в тюрму, бо лікарі визнають його здоровим (себто симулянтом).

16-го січня через присікання Ніколаєва, Ґімпу залишили без обіду — він опізнився на декілька секунд стати у ряд в'язнів.

21-го січня через неправдиве донесення, Квецькові відмовили в побаченні, на яке збиралася приїхати до нього сестра і про що повідомила листовно. 21-го січня повідомили Капінду, що лист від його дружини сконфісковано (лист пройшов через цензуру мордовського КҐБ, тут він „не сподобався" капітанові Утиро).

24-го січня — температура в цеху 10 степенів, як і раніше, а норма розрахована на працю в комфортових умовах. 25-го січня наглядач Вартанов склав брехливе донесення на вісім політв'язнів, буцім то, вони порушують трудову дисципліну. 30-го січня на донесення Атаєва покарали Шовкового і Симчича — за лежання вдень.

31-го січня Квецько вислав протестну заяву заступникові генерального прокурора СРСР Гусєву у зв'язку з загрозою судового переслідування академіка Сахарова.

Склад рад на 1977 рік, затверджений таборовою адміністрацією 6 січня 1977 року.

Рада колективу колонії: Пугачев Ніколай (предсідник) — поліцай, з військовополонених; Яуга Анастасне — каратель в окупованій німцями Литві; Островський Йосиф — дезертир з УПА, пізніше служив у винищувальних (истребительных) батальйонах, які боролися з патріотами; Фролов Євгеній — поліцай з військовополонених; Шевченко Павло — поліцай з військовополонених.

Рада колективу першого загону: Лаптєв Михаіл (предсідник) — поліцай, з військовополонених, брав участь у знищенню варшавського ґета; Демчишин Андрій — дезертир з УПА; Нююд Рудольф — співробітник спеціяльного карального підрозділу військ СС; Смаше Мітініс — поліцай; Шевченко - дивись вище.

Рада колективу другого загону: Яценя Карпо (предсідник) — зв'язковий УПА, засуджений по брехливій справі (його твердження), вельми заляканий, здеморалізований страхом, боїться говорити українською мовою; Сосукевіч Ніколай — поліцай, з військовополонених; Шишков А. А. — поліцай, з військовополонених; Ударцев Владімір — поліцай; Теребеник Константин — офіцер радянської армії, засуджений за зраду батьківщини, як шпигун.

4-го березня прокурор Мурадян допитував Леонида Пецана у зв'язку з почутою ним розмовою Полякова і Ударцева, антисемітського характеру. Пецан розповів про всі відомі йому деталі, не зважаючи на те, що при допиті був присутній Поляков (щоб психологічно впливати на Пецана). Незабаром Поляков, не почуваючи себе ніяково перед прокурором , погрожував Пецанові. Прокурор Мурадян відмовився записувати свідчення Пецана, даючи до зрозуміння, що вони виглядають йому невірогідні.

4-го березня на вечерю — гнила риба.

28-го лютого і в наступні дні — Марченко, Пронюк, Калинець, Мамчур, Сорока, Верхоляк, Шовковий, Квецько, Ґімпу, Кійренд, Бутченко, Грабанс, Ассельбаумс і інші вислали заяву до ЦК КПРС з погрозою, що якщо в таборі не буде припинена антисемітська пропаганда,

(Закінчення на стор. 3-ій)

ХРОНІКА...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

інспірована властями, вони одягнуть на себе жовті шістьраменні зірки.

Вночі з 4 на 5 березня зі штрафного ізолятора до Владімірської тюрми перевезли Заграбяна. Перед етапом лікарі його не оглянули, хоч його стан в останніх тижнях погіршився. 4-го березня Чайка склав брехливе донесення на Бутмана, буцім то, він спізнився на „развод" (кличка на збірку до відмаршу). 9-го березня Бутмана покарали. 10-го березня Поляков заборонив Бутченкові побачення (донесення Чайки — не встав перед ранньою зорею).

Від 14-го березня знову на даху цеху почала текти вода, зокрема багато води в швацькому цеху і роздягальні.

12-го березня Огурцов вислав велику заяву до Президії Верховної Ради СРСР, в якій підсумував свій досвід з життя в таборі і тюрмі і свої спостереження про побут і медичну обслугу в'язнів. Огурцов зробив висновок, що здійснення виправно-трудового закону в СРСР має на меті знущання над гідністю і знищення здоров'я ув'язненого.

17-го березня Капісу, Кійренд, Глузман і Марченко вислали заяву протесту московському прокуророві у зв'язку з незаконними діями слідчого, — який приїжджав по питанням побуту і медичної обслуги — і підробленням ним свідчень свідків.

18-го березня загальний обшук житлової зони під керівництвом Утирка і Щукіна. Забрано всі пластикові торби, багато рукописів, листів і т. п. (і нічого важного).

Смерть великого священика-громадянина св. п. Ю. Боднара

16-го травня ц. р. відійшов у вічність після короткої недуги на 92-му році життя і 63-му священства о. Юрій Боднар, митрополичий радник і почесний крилошанин, парох українських католицьких станиць в Емґерстбурґу і Лимінґтоні, Онт. Залишив він у смутку опечалену родину три дочки з зятями, внуків і правнуків та велике число своїх колишніх парохіяльних приятелів. Українська громада Виндзору з жалем прощала улюбленого священика і вельми заслуженого культурно-громадського діяча. Похорони відбулися день після світлого празника Вознесення з участю місцевих і довколишніх священиків, на чолі з торонтським Владикою Ізидором. Ті сумні обряди звеличав теж своєю присутністю о. митрат Мар'ян Бутринський, парох церкви свв. Володимира й Ольги в Чікаго, великий приятель св. п. о. Юрія і його родини. Спочив о. Боднар біля своєї дружини св. п. Евгенії (+1966), на цвинтарі св. Альфонса у Виндзорі, Онт.

На склоні свого життя св. п. о. Юрій Боднар зчаста згадував минулі літа. Деякі з його споминів появилися друком у торонтській „Нашій Меті". Для них вибрав собі прегарний цитат з віршів Маркіяна Шашкевича: „Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш, Та не вирвеш ми серця і віри не вирвеш, бо руське ми серце і віра руська". Цей цитат був мотто цілого життя Покійного і незвичайно чітко змальовує його достойну особу.

Св. п. Юрій Боднар був у першу чергу взірцевим священиком. Обдарований прегарним голосом, завжди привітний і усміхнений проповідував слово Боже з любов'ю, нав'язуючи науку Христа до нашого земського життя. Крім цього, він твердо вірив, що кожний український священик поза працею духовною повинен багато свого часу присвячувати своєму народові, йому допомагати і порадувати у щоденних життьових проблемах, підносити рівень його освіти і добробуту.

Народився св. п. о. Юрій в селі Свистільниках, Рогатинського повіту. Його батько був українським католицьким священиком. З батьківського дому виніс глибоку релігійність і любов до свого народу. У Свистільниках покінчив народну школу, відтак продовжував навчання в академічній гімназії у Львові, складаючи іспит зрілости в 1906-му році. Тодішній Львів і ціла західня частина України були під знаком організування українського „Сокола", душею якого і головним будівничим був проф. П. Берський. Молодий св. п. о. Юрій включився з великим ентузіязмом в цю руханкову організацію, що згодом перетворилася у нашу легендарну армію Січових Стрільців. Св. п. о. Юрій, що був одним з провідних членів українського „Сокола", брав участь в 1910-му році у світовому злеті Соколів у Празі, а в 1914-му році у здвизі українських Соколів у Львові, скликаному на пошану 100-літніх роковин з дня народження Тараса Шевченка.

По закінченні гімназії св. п. о. Юрій вписався до духовної Семінарії, щоб так, як його батько стати українським священиком і працювати для свого народу. Теологічні студії закінчує в 1914-му році і приймає Тайну священства з рук св. п. Митрополита Андрея Шептицького. Перед тим одружується з Евгенією Скіцко, учителькою зі Стрия, дочкою державного урядника і матері з священичого дому Комарницьких, родини, що дала відомих і заслужених громадських діячів, учителів, священиків, суддів у західній Україні.

Молода пара, священик і учителька, з великим запалом починають свою працю. Митрополит Шептицький призначує св. п. о. Юрія катехитом народних шкіл в Журавлі. В 1917-му р. переїжджає о. Боднар на свою парохію до Балич Зарічних, а в 1924-му р. — до села Яйківці в Журавенщині, де працює до 1944-го року. І так, як багато його попередників, згадати б лише о. Северина Борачка, або о. Тому Березовського, або о. Йосифа Логінського — св. п. Юрій Боднар — стає не лише зразковим українським священиком, але теж визначним громадським діячем. У Журавні основує сиротинець і бюро правної поради. У Монастирці і Баличах переміноє читальні ім. Качковського на читальні „Просвіти", у багатьох селах закладає Кружки „Сільського Господаря". З тієї причини москалі, під час короткої окупації, заборонили о. Боднареві сповняти його священичі повинності. Мало було таких сіл у Журавенщині, щоб у них не бував св. п. о. Юрій, чи то з нагоди церковних чи національних свят. Поза цією многогранною працею він був теж дуже активним у центральних українських установах Журавна. Майже стало був головою Філії „Сільського Господаря" в Журавні, кілька разів головою Філії „Просвіти", або членом Надзірної Ради Українбанку, чи „Маслосоюзу". Крім цього, був постійним членом Надзірної Ради Повітового Союзу Кооператив у Стрию. Дім п-ва Боднарів стояв все відкритий для всіх, хто трудився на суспільній ниві. Обоє вони дуже любили ідейну українську молодь, допомагали їй чим могли, а передусім своєю взірцевою працею для народу, давали їй гідний взір до наслідування. За відданість своєму народові і за оборону його прав не раз приходилося о. Боднарові багато перетерпіти. Польська поліція зчаста робила йому прикрощі. За німецької окупації його арештовано, а за совєтської навіть поставлено перед суд. Ніщо його не відстрашувало від праці для свого народу.

Маючи за собою такі переживання, немисленим було п-ву Боднарям залишитися на рідних землях перед наступаючими вдруге совєтськими ордами. За дозволом своєї духовної влади подається на еміграцію. Спершу поселюється коротко на Словаччині, де нав'язує контакт з нашим Єпископом-Мучеником Павлом Гойдичем, а відтак через Судети і Австрію прямує до Фрайбурґу, Баден. За його ревну душпастирську працю Митрополит Андрей наділює його крилошанськими відзнаками, а в 1946-му році у Фрайбурґу Владика Іван Бучко номінує його протопресвітером для українських католиків французької зони Німеччини. В 1949-му році виїжджає до Канади і поселюється напостійно у Виндзорі, Онт. Зголошується до свого Владики Ізидора і вкоротці виїжджає до Сиднею, Нова Шкотія, щоб там допомогти у праці хворому священикові о. Жарському. Після кількох місяців організовує українську католицьку парохію в Сарнії, Онт., а по кількох літах будує там церкву ім. св. Юрія. На пості пароха Сарнії перетривав о. Юрій 16 літ, добуваючи для себе велику пошану і любов місцевих українців. Відтак дістає перенесення до Виндзору на становище сотрудника з особливим завданням обслуговувати дві дочерні парохії в Лимінґтоні і Емґерстбурґу, Онт. Цю працю він виконував майже до своєї смерти. Невідступним помічником у його праці була його наймолодша дочка Марта, що посвятила своє життя дорогому батькові. Вона возила його кожної неділі і свята на відправи до його парохій.

Св. п. о. Боднар був великим звеличником св. п. Митрополита Кир Андрея Шептицького. Кожну свою Службу Божу закінчував беатифікаційною молитвою в честь цього великого угодника Божого. Коли ж до Риму приїхав з 18-літнього заслання наш теперішній Духовний Батько і Патріярх Української Католицької Церкви Блаженніший Кир Йосиф, св. п. о. Юрій віддався цілковито під його опіку і став одним з найбільше відданих патріярхальній ідеї духовників.

Він був консерватистом у церковному житті, був гарячим звеличником старого календаря та не погоджувався зі змінами в Українській Католицькій Церкві. Блаженніший Патріярх надзлив о. Юрія званням Почесного Крилошанина.

Смерть св. п. о. Юрія Боднара забрала українській католицькій церкві взірцевого священика, що болів її долею, але твердо вірив в остаточну перемогу наших заслужених прав. Наша українська діяспора втратила в св. п. о. Боднарові великого українського патріота, для якого гасла Бог і Україна були змістом цілого його життя, кожного його починку.

Володимир Літинський

Зустріч та Баль градуантів середніх шкіл та Школи Українознавства ім. Тараса Шевченка в Рочестері

На знімці: учасники Градуаційної Зустрічі в Рочестері, студенти середніх шкіл Рочестеру та Школи Українознавства ім. Тараса Шевченка. Зліва: Ліда Михайлюк, Марія Марголич, Сузанна Хома, Христина Костик, Марія Бах, Таня Лаба, Юлія Бабюк, Єлисавета Бездух, Тамара Білик, Христина Рендзяк, Наталія Остапюк. У другому ряді: Андрій Хом'як, Орест Лехновський, Володимир Зазуляк, Степан Вовкович, Анатолій Прокопенко, Роман Буцерка, Богдан Сіна, Марко Омельченко, Орест Тороус, Петро Лесів, Андрій Кужіль.

У неділю, 12-го червня ц.р. громадянство Рочестеру зібралося у прибраній квітами залі ресторану Мейплдейл, щоби радіти успіхами нашої молоді та привітати їх із закінченням середньої освіти та Школи Українознавства.

Це вже 16-ий рік входять наші Градуанти під звуки градуаційного маршу, що його грала Яра Кекіш. Двадцять двоє молодих дівчат та юнаків стали перед своїми батьками та гостями.

Голова 47-го Відділу Союзу Українок Америки Марія Крамарчук привітала їх, від Управи та Членок Відділу. Повні любови слова привітання до своїх дітей від батьків почули ми від Ярослава Кужіля, який рівночасно висловив подяку та признання 47-му Відділові СУА за те, що вже стільки років влаштовує цю прекрасну імпрезу для нашої молоді.

Пан Михайло Лесів, представник батьків абсольвентів „Рідної Школи", гордий за цих дітей, які стільки років посвячували свої суботи на те, щоб вивчити не тільки українську мову, але й історію, літературу, культуру і т.д., здобуваючи врешті диплом закінчення Школи Українознавства. Він висловив надію, що велика частина абсольвентів певне стане учасниками вищих Курсів Українознавства, де вони поглиблять свої знання. Від парохії св. Йосафата привітав градуантів о. диякон Петро Дудяк, що сам не так ще дуже давно сидів за столом поруч із іншими градуантами, як учасник-градуант. Останньою вітала нашу дорогу молодь голова Окружної Управи СУА на Північний Ню Йорк Іванна Мартинець.

Від градуантів промовляла Мія Бах, яка висловила подяку всім тим, які працювали над їхнім вихованням, а передовсім дорогим батькам.

Кульмінаційною точкою вечора була промова-звернення Адрія Чировського, студента св. Богословії в Торонто-Канада, який приїхав на цю імпрезу на запрошення Управи СУА та Комітету імпрези. Він закликав молодь бути українцями, і працювати для України: „Нам це тяжко прийде, бо ми не бачили України, вона для нас те диво, яке ми тільки можемо собі уявити. Однак ми мусимо стати українцями, щоб могти це Диво-Україну зрозуміти. Бути українцем, це не тільки означає почувати себе приналежним до українського народу але також пізнати, що цей нарід від нього вимагає. А вимагає він науки, праці, знання української мови. Бо українець, що не знає своєї мови, глухий до свого українства. Назріватють часи, що вимагатимуть від нас стати в обороні України не колись в майбутньому, але зараз, сьогодні, тут на землях, де ми живемо. Ми мусимо усвідомити собі, що без американських ірляндців не було б вільної Ірляндії, так, як без американських жидів сьогоднішнього Ізраїлю. Тому праця над собою до самопосвяти — над підвищенням свого знання, своєї національної свідомости, свого українства допоможе здійснити наші відвічні мрії і стримління".

Гучні довготривалі оплески присутніх та повстання з місць були висловом захоплення та признання для молодого промовця, що віком дуже мало різнився від віку наших градуантів.

Після промови директор Школи Українознавства Надя Трач роздала абсольвентам дипломи та погратулювала їм за гарні успіхи матуральних іспитів. Як нагороди отримали вони грошові стипендії від обох Союзів, а саме: від УНСоюзу отримали нагороди: Тамара Білик, Петро Лесів і Андрій Кужіль, а від УРСоюзу Ліда Михайлюк, Орест Тороус.

Програмою свята вела Ірина Михайлюк, яка надала цілості урочистого тону. Молитву перед вечерою провів о. митрат Василь Уманець, настоятель церкви Св. Покрови, а дякував за спожиті дари о. диякон Петро Дудяк представник парохії св. Йосафата. Велика кількість представників організацій звеличали своєю присутністю цю гарну імпрезу в честь нашої молоді.

Мирослава Приймак

Отець ректор В. Бурко...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

гічну ділянку, питомці вчаться українознавчих предметів. Закінчивши студії у Вищій Семінарії, богослови, звичайно, виїжджають на дальші теологічні студії до Риму. Особливим явищем є те, що богослови, студенти Вищої Семінарії, під час своїх вакацій виїжджають на села, де живуть українські поселенці, і там навчають дітей і молодь катехизму та українознавства, включно з українськими піснями та наукою гри на різних інструментах.

У дальшій розмові о. В. Бурко висловив подяку жертвенним українцям в Америці, які складають пожертви на Український Стипендійний Фонд, СУА який діє за стараннням референтки Суспільної Опіки СУА д-р Теодозії Савицької, що її разом з дочкою Анізією зустрів у 1975 році о. В. Бурко, коли то вони, зацікавлені життям і побутом українців в Бразилії, відвідували тамошні української громади. Прибувши до Америки, о. ректор відвідав д-р Теодозію Савицьку, подивляючи її працю і посвяту. В Бразилії з Українського Стипендійного Фонду СУА отримують стипендії 150-ох студентів, у цьому 12 богословів з Вищої Семінарії.

Українські Євангельсько-Баптистські Ювілеї на побережжі Тихого океану

У днях 5—7 серпня ц.р. у Першій Українській Євангельсько-Баптистській Церкві в Сіятлі, відбувся 15-ий Ювілейний З'їзд Західнього Українського Євангельсько-Баптистсько го Об'єднання, з урочистим святом 125-річчя Української Євангельсько-Баптистської Церкви в Україні, під гаслом „Христос Переможець!" Численні делегати і гості брали участь на урочистих ювілейних Богослуженнях та в ділових нарадах, які проводились під керівництвом Президії 15-го З'їзду. На всіх Богослуженнях співав об'єднаний хор під керівництвом талановитого диригента А. Панченка, з акомпаньяментом на фортепіяні Л. Фірман. Святочна програма урозмаїчувалась сольоспівами Л. Коровник, А. Бодрук та Н. Теслюк, як рівнож дуетами молодих подруж — М. Л. Фірман та А. Л. Бодрук. Жіночий хор із Першої Української Євангельсько-Баптистської Церкви в Бурлінгеймі—Санфрансіско, виступав в українських одностроях, полонивши увагу всіх приявних. Деклямували В. Котов, К. Омельчук, Б. Бодрук та М. Перехрест, читаючи Псалом перший. Численні промовці збагатили ювілейну програму служінням слова Божого та привітами, а головні і глибоко-змістовні проповіді виголошував пастор І. Беркута.

Хвилиною тиші вшановано страдників за правду і волю в Україні, а молитви за поневолену Батьківщину, завершили В. Береза та С. Снігур.

Секретар Західнього Українського Євангельсько-Баптистського Об'єднання пастор М. Теслюк, зачитав листа від Президента З'єдинених Стейтів Америки Джіммі Картера; в листі Президент з вдячністю висловився за підтримку його ідеї в обороні прав людини для всіх націй.

Інавгурацію новообраної Управи Західнього Українського Євангельсько-Баптистського Об'єднання, завершив пастор І. Беркута, привітавши та молитовно поблагословивши склад Управи: пастор В. Рожок — голова, проповідник В. Іванчук — заступник, пастор М. Теслюк — секретар, проповідник С. Снігур — заступник, проповідник Н. Фріман — скарбник, інж. А. Бодрук — заступник, скарбник Місії „Добрий Самарянин", член Управи Д. Омельчук, та голова Гуртків Молоді — М. Фірман.

Наприкінці голова Об'єднання пастор В. Рожок висловив вдячність присутнім за участь в святочній програмі, а зокрема місцевій церкві за гостинне прийняття 15-го Ювілейного З'їзду та молитовно поблагословив громаду народу Божого, підкреслюючи гасло З'їзду „Христос Переможець!"

Пастор в. Рожок — голова
Пастор М.Теслюк — секретар

Пропонують зменшити посіви пшениці в ЗСА

Вашінгтон. — З уваги на те, що ЗСА мають значну надвишку пшениці, секретар сільського господарства Роберт Бергланд у вівторок, 23-го серпня, порадив през. Джіммі Картерові, щоб посіви того зерна в 1978-му році були зменшені на 25 відсотків. Надвишка пшениці вже становила 1.1 більйона бушлів і то ще перед цьогорічними осінніми жнивами. Бергланд твердив, що через цю надвишку ціни на пшеницю дуже впали, що негативно відбивається на прибутках американських фармерів.

Зменшення посівів в 1978-році на 25 відсотків спричинило 6 зріст в цінах того роду зерна.

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

рідної церкви. В склад цього комітету увійшли: Николай Ковацевич — голова, Лука Сенько — секретар і Василь Гадим — член Контрольної комісії. Імена інших, на жаль, призабулися. В 1916 році, шістнадцяти-річне місто Чисголм збагатилося новою святинею, українською католицько церквою святих Петра і Павла, де довгі роки гуртувалися наші поселенці, де зберігалися традиції і звичаї українського народу.

Істрія поселення в цій багатій на залізо полосі є питомою не тільки для українців, але й інших народів, головно слов'ян, сербів, хорватів, словенців... Для пізнання історії, життя і праці цих людей та їхнього вкладу в економічний і культурний ріст цієї частини Америки, зорганізовано в Чисголмі дослідний центр, котрий називається „Ди Айрон Рендж Інтепретівів Сентер". Ця установа приміщується в гарній, модерній будівлі, збудованій на березі вже не діючої відкритої копальні залізної руди. Тут виставлені експонати, зв'язані з життям перших поселенців, влаштовані залі для висвітлювання прозірок і слухання звукозаписів людей, які творили історію цієї землі.

Офіційне відкриття цього дослідного центру відбулося 19-го і 20-го серпня, під проводом уродженця цих околиць, губернатора стейту, д-ра Руді Перпіча, а завершенням цього урочистого свята був виступ української молоді з Міннеаполісу. Цю програму, на запрошення дирекції дослідного центру організував д-р Михайло Козак.

Ранком, в день виступу, виїхали автобусом з української католицької парафії св. Константина в Міннеаполісі п'ятдесят членів молоді: танцювальний ансамбль „Заграва" під керівництвом Мирона Павлишина, співочий ансамбль дівчат „Троянди" під керівництвом Славки Павлишин-Гелегер і співочий ансамбль „Акорд" під керівництвом Юрія Луцика. Їх на дорогу прощав підбадьоруючими словами і молитвою о. крил. д-р Степан Кнап.

Управа дослідного центру, Роберт Т. Скот, Дік Нордволд і Джозеф Д. Дразенович доклали всіх зусиль, щоб вістку про виступ українських гостей з віддаленого 200 миль на південь Міннеаполісу розголосити якнайширше. Завдяки спеціяльному пресовому повідомленні, вже тиждень раніше місцеві радіостанції і телевізійна станція в недалекому місті Дулут голосили про українську програму, яку назвали „українським фестивалем", а на кілька годин перед програмою місцева радіостанція передала спеціяльне інтерв'ю з д-ром Козаком. Не обійшлося однак без парадоксу: наша молодь звернула увагу на факт, що між експонатами центру вклад українців в розбудову цієї частини Америки представлений дуже незадовільно. Не менше здивованим був також сам губернатор, який, як сам заявив, між українцями виростав і знає добре про існування в Чисголмі української церкви. В розмові з д-ром Козаком директор дослідного центру і губернатор запевнили, що цей недогляд буде направлений.

Двогодинний фестиваль українського танцю та пісні відбувся в присутності двох тисяч глядачів, а між ними родина губернатора. О годині восьмій вечора на великій сцені, влаштованій перед будинком центру, програму відкрила Марія Сеник. Вона привітала присутніх, розказала історію українського поселення в Міннесоті і при цьому підкреслила, що українці, поруч інших народів, також причинилися до розбудови цієї країни і саме тому виконавцям програми є мило вітати всіх присутніх старим українським звичаєм. В цьому часі, під звуки української мелодії увійшли на сцену зодягнені в полтавські строї Надя Козак і Христина Кміт. На вишиваних рушниках вони несли хліб і сіль. За ними, також зодягнені в полтавські і гуцульські строї та з рушниками в руках, йшли: Наталія Греськів, Леся Стець, Гайді Стефанишин, Андрея Киця, Соня Крещишин, Христина Павлишин, Анна Гавриш, Марія Максимків, Джекі Гавриш, Катря Павлишин, Галина Сеник, Тереса Попадюк, Мая Буник, Христина Греськів, Марта Сеник і Касандра Яворська.

Зразу після того на сцену вбігли дев'ять випрунчених легінів, зодегнених в гуцульські строї, з різьбленими топірцями в руках: Михайло Ерко, Роман Козак, Степан Сеник, Адріян Стець, Тарас Кміт, Євген Литвин, Павло Кміт, Степан Павлишин і Браян Яворський. Під звуки мелодії з далеких Карпат у виконанні Павла Павлишина і братів Луциків, вони вправно і з темпераментом виконали танець „Аркан". Без зайвих перерв, немов на екрані, переплітались українські пісні і танці. „Верховина", „Веснянка", „Катерина", „Запорозький Герць", сольові і групові козачки і гопаки, краски українських строїв та молоді виконавці — все це надавало багато краси і різноманітности. Гарно звучали під вечірнім небом Міннесоти пісні далекої України „Ой, у вишневому садочку", „Тихо над річкою" і „Циганочка" у виконанні ансамблю „Троянди": Наді Козак, Марії Максимків, Христини Кміт, Маї Буник, Христини Павлишин, Марти Сеник, Соні Крещишин і Галини Сеник. Збагатили і додали ще більше краси програмі пісні у виконанні ансамблю „Акорд". Славка Павлишин Гелегер, Марія Сеник, Роземарія Киця, Мирон Павлишин, Юрій і Роман Луцики з великим вмінням виконали ряд українських і кілька неукраїнських мелодій.

Біля десятої години вечора з довколишніх гірок почали обстрілювати зоряне небо штучними вогнями, що розбивалися на тисячі маленьких вогників. Ансамбль, ще дальше повний енергії, виконав дві останні точки програми — гуцульську коломийку „Ой, тай дуна" з жартівливими заспівами, а після цього „Гопак метелик". Розбавлена публіка довго оплескувала виконавців і їхню культурну спадщину. Після концерту глядачі ще довго не розходилися, а губернатор Перпіч і його дружина розмовляли з учасниками програми, фотографувалися з ними і розпитували про їхні дальші пляни. Виявилося, що між присутніми були також наші люди. Вони підходили і зі сльозами в очах говорили, що „ми також українці, але, на жаль, наші молоді загубилися між чужими". Один уроджeнець нашої Гуцульщини з глибоким жалем розказував про вінчання його доні в неукраїнській церкві, бо збудована першими поселенцями церква закрита, бо немає священика. Мимохіть насувалося питання: що станеться з нашим народом, якщо ми не зуміємо зберегти нашої прадідівської Церкви і її обряду? Чи буде наша молодь гордитися своєю українською спадщиною так, як це робила під час відкриття дослідного центру життя і культури поселенців цієї багатої в залізо американської землі.

ТАРЗАН, Ч. 7810. Тарзан погрожує

Фавн!... Ти ціла-здорова? Так!... Але пощо ви стріляли?... Ви налякали нас всіх на смерть!

Ага!... Ми поспішали назад, бо Помпус придумав нове закінчення для фільму!

Що таке?... О, так!...Дякую, Тарзане!!... Відтепер — я цілком змінений чоловік!

Ти краще будь тим „новим чоловіком", бо в іншому випадку я повернуся і формально обвинувачу тебе за спробу вбивства!